

Metafory v jazykovej krajine

Mesto je priestor plný rôznych typov textov s rozmanitými obsahmi, môžeme ho teda určitým spôsobom vnímať, resp. „čítať“ ako text.

Michel Butor (50.roky 20. st.) – **textualita mesta**: texty o meste (bedekre, literatúra o meste)
texty v meste (texty, ktorými je mesto popísané)

Butor považuje mesto za obrovské úložisko textov rôzneho druhu – nápisov, upozornení, pokynov, dopravných značiek, ale aj textov so semiotickými obsahmi, akýchsi „polotextov, ku ktorým zaraďuje signály, ideogramy, logá a iné symbolické formy textu.

Zdôrazňuje, že mesto treba vnímať ako text, resp. druh textu, literárne dielo, ktoré tak ako divadelná hra obsahuje nonverbálne časti a má svoje vlastné pravidlá a princípy kompozície. Mesto je podľa neho text, ktorý možno čítať a o ktorom možno premýšľať.

Vo svojej známej eseji z roku 1980 „**Mesto ako text**“ píše:

„Pod textom mesta rozumiem predovšetkým množstvo nápisov, ktorými je pokryté. Keď idem ulicami moderného veľkomesta, očakávajú ma a zovšadiaľ na mňa útočia slová“ (Butor, 1992, 8).

Metafora = najznámejšie obrazné pomenovania, trópy

prenášanie pomenovania na základe vonkajšej analógie, jeho významu do nových slovných súvislostí

Aristoteles (Poetika) zaradil metaforu do širšieho estetického a gnozeologického kontextu a medzi neobvyklé slová, ktoré ozvlášťujú jazykové prostriedky

- „prenesenie významu cudzieho podstatného mena alebo z rodu na druh, alebo z druhu na rod, alebo z druhu na druh alebo analogicky“(Aristoteles, 2009, 41)
- metafora = analógia na vyjadrenie toho, čo je na dvoch veciach alebo javoch podobné

Metafora: „jav sémantický, založený na významovej interakcii komponentov metaforického výrazu“ (Mistrík, 1997, 135)

- Vzniká na základe vonkajšej podobnosti medzi predmetmi, javmi, dejmi a vlastnosťami (tvar, vzhľad, veľkosť, množstvo, farba, rozsah, funkcia a pod.).
- Nahradzuje priame pomenovanie nepriamym a tým rozširuje pôvodné pomenovanie o rôzne denotácie.
- Vonkajšia podobnosť denotátov umožňuje označiť jeden predmet alebo jav názvom iného predmetu alebo javu, pričom pri prenášaní významu z jedného predmetu na iný dochádza k prestupovaniu ich významov, ktoré súvisí s tým, že pôvodný názov predmetu je „prekrytý“ názvom iného predmetu (Findra, 2004).

Metafora = funkčne komplexný postup, v ktorom sa spája figuratívnosť, opisnosť, expresívnosť, kontrast, iracionálnosť a významová koordinácia (Valček, 2006)

Termín metafora:

- v minulosti: často zarad'ovaný iba do literárnovednej oblasti alebo rétoriky
- neskôr: prienik z oblasti poetiky a rétoriky do celého jazykového systému
- v 80. rokoch 20. st. - posun metafory ako nositeľa obraznosti do záujmu jazykovedy:

Lakoff a Johnson - nový pohľad na metaforu (*Metaphors We Live By*, 1980)

Na rozdiel od klasického chápania metafory v poetike alebo rétorike ju nepovažujú za záležitosť zvláštneho používania jazyka, ale za jav, prítomný v našom každodennom živote, a to nielen v jazyku, ale aj v myslení a konaní. Pojmy nie sú vecou intelektu, ale štrukturujú všetky ľudské vnímania, prežívanie, porozumenie a správanie. Človek si bežne neuvedomuje svoj pojmový systém a jeho metaforický základ.

Rôzne klasifikácie / druhy metafor

podľa druhu podobnosti, použitých slovných prostriedkov, stupňa narušenia sémantickej normy (jaz. anomálie, deviácie) atď.

personifikácia, animizácia, synestézia, prirovnanie

Animizácie a personifikácie

Pre makaky je dobrým zvykom naložiť sa do kúpeľa

U nás zase nenaložiť vám zbytočné poplatky k našej hypotéke.

Fio banka

ZISTIŤ VIAC

Pre líšku polárnu je dobrým zvykom ísť po čuchu za svojím cieľom

U nás zase mať čuch na produkty, ktoré oceníte. Napríklad osobný účet bez poplatkov a podmienok.

Fio banka

ZISTIŤ VIAC

VÝHODÁM STAVEBNÉHO SPORENIA NEODZVONILO

TRVALÝ ÚSPOROK
PRÍJEMOM 10% ROČNE

wustenrot

RIEŠENIE, KTORÉ POZDVHNE VÁŠ BIZNIS!

mPOS TERMINÁL

Ukážte svoju podnikateľskú vizitku. Vyšlite poplatky a vyžiadajte mobilný terminál na Slovensku.

HĽADÁME PRÁVE VÁS!

STÁTE SA SÚČASŤOU NAŠHO TÍMU A NAŠTARTUJTE SVOJÚ KARIÉRU VO WÜSTENROTE. PONÚKAME VÁM:

- Podporu vo všetkých aspektoch práce.
- Individuálny program vzdelávania: školenia, semináre, kurzové štúdiá a odborné prednášky.
- Možnosť výskytu v spoločnosti s prístupom k rôznym odborným znalostiam.
- Výhodné benefity a pobytové podmienky.

Chcete nadštandardný zážitok na svojom práde? Máte radi prácu a rozmanitú činnosť? Radi spoznávate nových ľudí a neobjavíte sa oslovit klienta? Ste ochotní pracovať na sebe a učiť sa?

WÜSTENROT

Klientsky poradca Wüstenrot centra pre Poprad
Ing. Zola Štyrcanová • +421 505 444 207

wustenrot

Čierna ako DIABOL
 horúca ako PERLO
 čistá ako ANJEL
 a sladká ako LÁSKA...
 Taká je naša KÁVA.

Láska je vo
 vzduchu vonia
 ako káva

WO,OW
 PRVÝ RADLER ÚPLNE BEZ ALKOHOLU

**RADI VÁS
 POHOSTÍME**
 skutočným
 spezkom!

Akú kávu piješ, taký život žiješ

Názov firmy: akad.mal. MÁRIA HUBKOVÁ
**Malé
 radosti**
 Zodpovedný vedúci: Ing. EVA HUBKOVÁ
 Adresa: PODZECÁKOM, 841 03 BA
 IČO: 345 365 91
 Kontakt: +421 918 470 417
OTVÁRACIE HODINY
 MON - NED MON - SUN
10:00-21:00
 Adresa prevádzky:
 VENTÚRSKA 7
 841 01 BRATISLAVA

ZOOT.
 VÝDAJŇA RADOSTI

Metafory v jazykovej krajine:

- **apelatívna a persuzívna funkcia**
 - **imanentný princíp jazykovej krajiny**
 - **význam závisí od kontextu**
 - **efektívny a frekventovaný spôsob tvorenia nápisov a rôznych označení na budovách a verejných priestoroch**
-
- **prispievajú k oživeniu a obohateniu jazykovej krajiny a jej estetickému pôsobeniu**
 - **slúžia na zvýšenie pútavosti, podvedome pôsobia na zmysly recipientov a vyvolávajú v nich určité emócie**

Literatúra:

ARISTOTELES. 2009. Poetika. Martin: THETIS (prekl. Miroslav Okál).

BUTOR, M. 1992. Die Stadt als Text, aus dem Französischen von Helmut Scheffel, Graz, Wien: Droschl.

FINDRA, J. 2004. Štylistika slovenčiny. Martin: Osveta.

GERBER, A. Theorie der Städtebaumetaphern: Peter Eisenman und die Stadt als Text. Zürich: Chronos Verlag.

HARPÁŇ. M. 2004. Teória literatúry. Bratislava: ESA.

JURČÁKOVÁ, E. 2020. Obrazné pomenovania v jazykovej krajine mesta Banská Bystrica. In: Od textu k prekladu XIV. 2. časť Linguistic Landscape (ed. A. Ďuricová), Praha: Jednota tlumočníků a překladatelů, s. 29-35.

KÁŠOVÁ, M. 2006. Metafora v nemeckom politickom spravodajstve. IN: Od textu k prekladu iii. (ed. Alena Ďuricová), Praha: Jednota tlumočníků a překladatelů, S. 38-41.

LAKOFF, G. – JOHNSON, M. 2002. Metafory, kterými žijeme. Brno: Host.

LANDRY, R. – BOURHIS, R.Y. 1997. Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study. In: Journal of Language and Social Psychology 16, s. 23-49.

MISTRÍK, J. 1997. Štylistika. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.

ROLF, E. 2005. Metaphertheorien. Typologie – Darstellung – Bibliographie. Berlin: Walter de Gruyter Verlag,

SRPOVÁ, H. 2008. Knížka o reklamě. Ostrava : FF Ostravské univerzity v Ostravě.

VALČEK, P. 2006. Slovník literárnej teórie. Bratislava: Literárne informačné centrum.